

220

Centrum Badania Opinii Społecznej

ul. ŻURAWIA 4 skr. pt. 24

00-955 WARSZAWA 15

SEKRETARIAT: 28-37-04; 29-35-69

Telefon dyżurny 21-34-34

ZESPÓŁ REALIZACJI BADAŃ: 40-56-41

Telex: 816-436

BS/225/18/89

OPINIA PUBLICZNA O INSTYTUCJACH I ORGANIZACJACH SPOŁECZNO-POLITYCZNYCH KRAJU

Część I

Warszawa, listopad 1989 r.

W opracowaniu przedstawiono wyniki analiz poziomu społecznej aprobaty wybranych instytucji i organizacji społeczno-politycznych. W celu ukazania głównych trendów porównano wyniki badań listopadowych¹ z wcześniejszymi².

Tradycyjnie już, za wskaźnik aprobaty przyjęto odpowiedź na pytanie, czy działalność poszczególnych instytucji i organizacji "dobrze służy społeczeństwu i jest zgodna z jego interesami?"

1. Aprobata działalności instytucji i organizacji społeczno-politycznych w listopadzie '89

Instytucje władz ustawodawczej i wykonawczej cieszą się bardzo wysoką aprobatą społeczeństwa. Niemal powszechnie uznaje się, że Sejm, Senat i rząd dobrze służą ogółowi. Tylko bardzo niewielki odsetek respondentów wypowiada się o tych instytucjach negatywnie, niski też jest procent nie mających na ten temat wyrobionego zdania. Podobnie oceniane są "Solidarność" i Kościół, które zyskują niemal powszechną aprobatę.

Relatywnie wysoki jest poziom społecznego uznania dla obecnej działalności telewizji. Ma ona wśród badanych blisko 3/4 zwolenników i niewielu (ok. 10%) - przeciwników (tab. 1).

Blisko 2/3 badanych udziela obecnie poparcia wojsku. Przeciwników jego działalności jest niewielu - około 14%. Więcej zwolenników niż przeciwników mają też Stronnictwo Demokratyczne i Zjednoczone Stronnictwo Ludowe. Warto jednak zaznaczyć, że znaczna część badanych nie ma wyrobionego zdania o tych organizacjach.

OPZZ posiada niemal taką samą liczbę zwolenników co przeciwników; lecz i tu duża część badanych nie umiała ocenić działalności tego związku.

---

¹ "Aktualne wydarzenia (15)" - sondaż zrealizowany w dniach 17-21.11.1989 r. na 1500-osobowej ogólnopolskiej reprezentatywnej próbie dorosłej ludności.
"Aktualne wydarzenia (14)" - sondaż zrealizowany w dniach 13-14.09.1989 r. na 1000-osobowej ogólnopolskiej reprezentatywnej próbie dorosłej ludności.

² "Aktualne wydarzenia (13)" - sondaż zrealizowany w dniach 21-24.07.1989 r. na 1500-osobowej ogólnopolskiej próbie udziałowej dorosłej ludności.

Tabela 1

Przedmiot badania	w procentach				
	Odpowiedzi na pytania: "Czy, Pana(i) zdaniem, działalność tych instytucji dobrze służy społeczeństwu i jest zgodna z jego interesami?"				
	zdecydowanie tak	raczej tak	raczej nie	zdecydowanie nie	trudno powiedzieć
Kościół	46,1	41,7	1,6	4,1	6,3
Solidarność	36,2	47,3	1,4	4,3	10,8
Senat	36,1	50,2	0,9	4,2	8,6
Sejm	35,7	53,0	0,6	3,5	7,3
Rząd	31,7	55,7	0,5	4,0	8,0
Telewizja	14,0	58,6	2,6	9,2	15,6
Wojsko	13,0	49,0	3,4	10,6	24,0
OPZZ	5,2	31,5	14,6	18,0	30,7
SD	4,5	40,7	4,0	13,4	37,4
ZSL	3,8	37,8	6,5	16,9	35,0
MO	2,7	34,7	15,9	20,3	26,5
PZPR	1,1	12,8	36,8	26,1	23,3

Relatywnie najmniejszym poparciem społeczeństwa cieszą się Milicja Obywatelska i PZPR. Pomiedzy nimi występują jednak znaczne różnice. Podczas gdy w przypadku MO proporcje przeciwników oraz zwolenników są mniej więcej równe, PZPR ma blisko pięciokrotnie więcej przeciwników niż zwolenników.

Badani najczęściej udzielają poszczególnym instytucjom poparcia ostrożnego, rzadko wyrażając zdecydowaną aprobatę. Na tle innych instytucji wyróżnia się Kościół. Ponad połowa z tych respondentów, którzy go popierają, czyni to bez żadnych zastrzeżeń.

Podobnie jest w przypadku dezaprobaty. Częściej ma ona charakter oceny negatywnej, lecz niezbyt zdecydowanej w tonie. Wyjątek stanowi ocena PZPR. W tym przypadku mamy do czynienia z dużą, najliczniejszą na tle pozostałych, grupą zdecydowanych przeciwników.

2. Podstawowe trendy

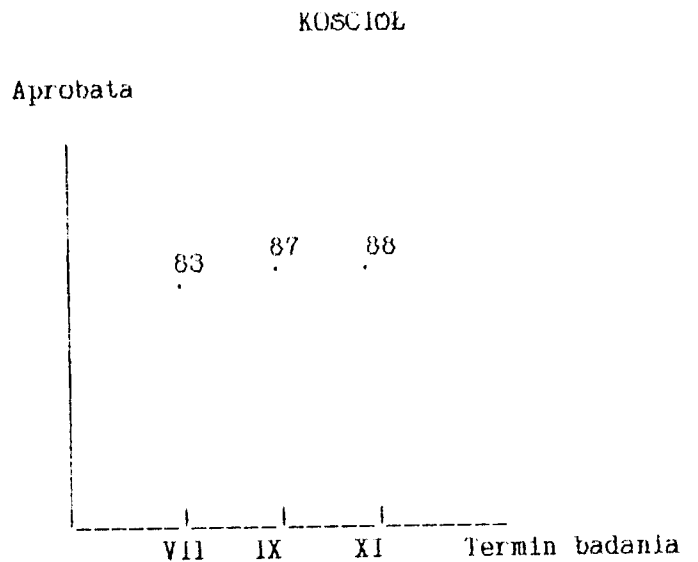
Poniżej przedstawiamy główne zmiany stopnia społecznej aprobaty poszczególnych instytucji życia politycznego, jakie zaszły od lipca do chwili obecnej (tab. 2). Odwołamy się do trzech badań,

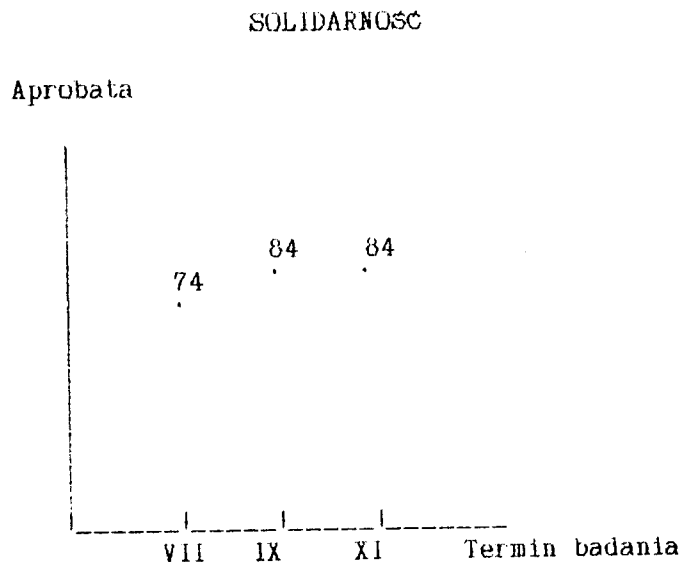
odpowiadających różnym faktom politycznym z tego okresu: sondaż lipcowy obrazuje sytuację "patowego" kryzysu rządowego, wrześniowy - zasadnicze zmiany polityczne w związku z nową koalicją rządową, i obecny - względną normalizację i krystalizację odmiennego układu sił politycznych.

Zmiany co do stopnia aprobaty poszczególnych instytucji można w skrócie scharakteryzować następująco:

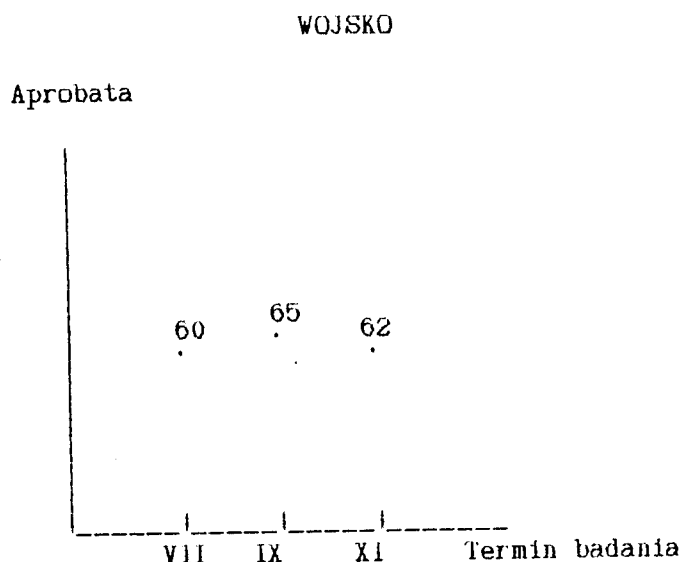
Kościół - niemal powszechna aprobatą; utrzymuje się ona na nie zmienionym poziomie; Kościół prawie nie ma przeciwników; brak osób nie mających zdania.

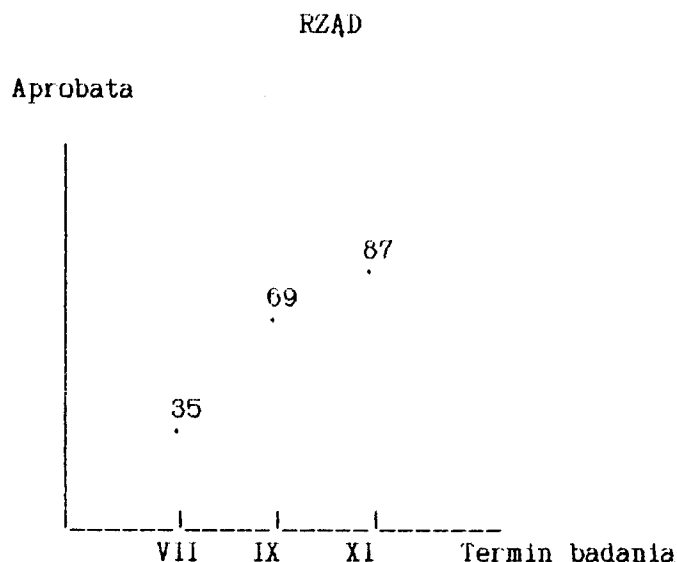
"Solidarność" - niemal powszechna aprobatą; od lipca jej poziom wzrósł o 10%; Solidarność prawie nie ma przeciwników; mało jest osób nie mających zdania; pełną aprobatę wyraża ponad 40% badanych; wskaźnik ten nieco spadł w porównaniu z wrześniem.

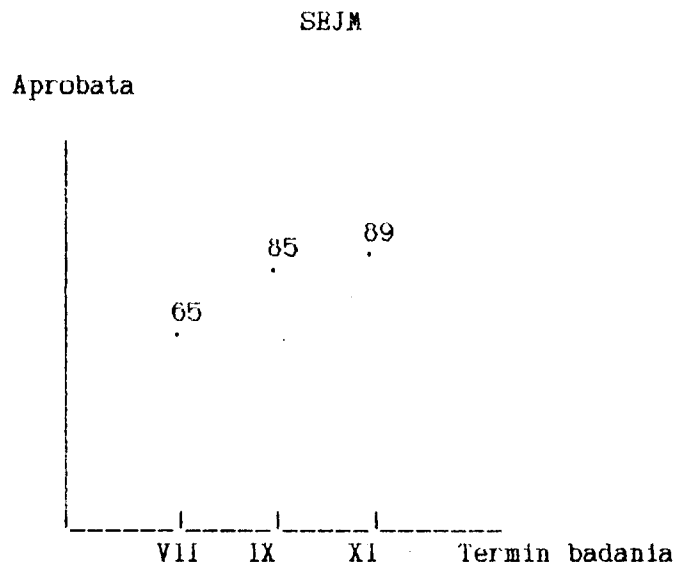
Wojsko - poziom aprobaty nie zmienił się od lipca; spadła nieco liczba przeciwników, wzrosła natomiast liczba osób wstrzymujących się od wyrażania opinii; od lipca nastąpił nieznaczny wzrost aprobaty całkowitej (z 23 do 29%).

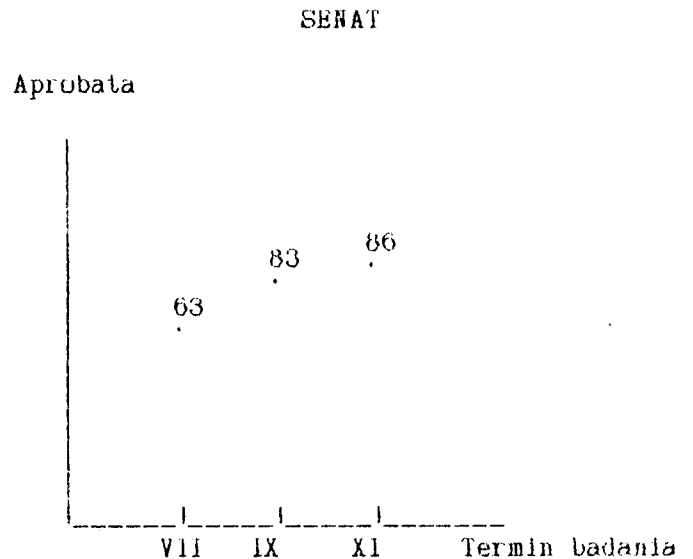
Rząd - wyraźny wzrost aprobaty gabinetu T. Mazowieckiego, w porównaniu z poprzednim; aprobata ta rośnie nadal; od września wskaźnik aprobaty całkowitej nieznacznie zmalał (z 40 do 37%); prawie brak przeciwników; od września trzykrotnie zmalała liczba osób nie zajmujących stanowiska.

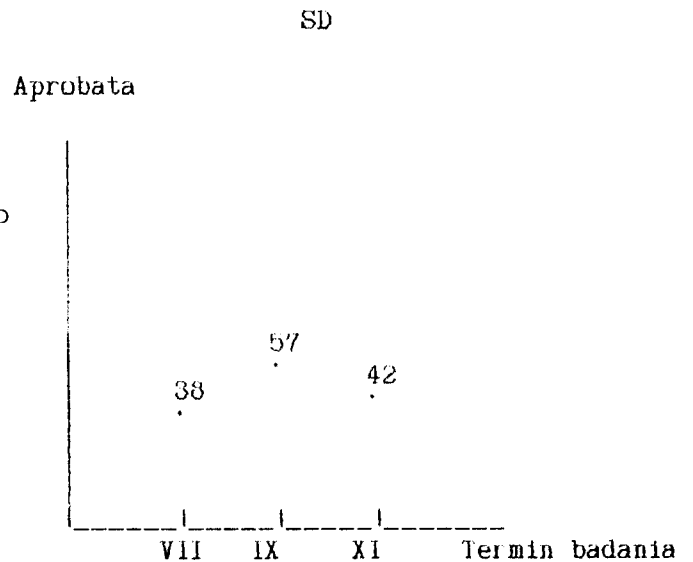
Sejm - aprobata niemal powszechna; od lipca wzrosła ona wyraźnie, a od września dalszy jej wzrost; przybyło zwolenników, głównie z grupy niezdecydowanych; pozostało ich poniżej 10%; wzrósł również wskaźnik aprobaty całkowitej (z 26 do 40%).

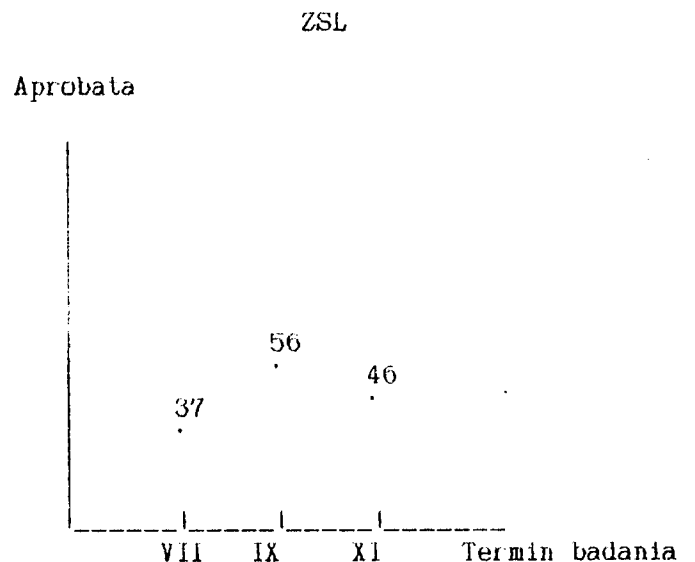
Senat - charakterystyka analogiczna jak w przypadku Sejmu; wskaźnik aprobaty całkowitej wzrósł z 33 do 41%.

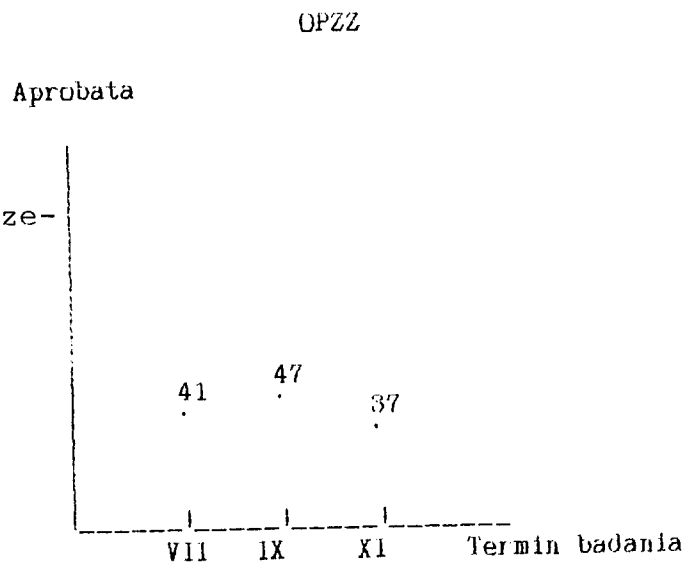
Stronnictwo Demokratyczne - we wrześniu, po przyłączeniu się do nowej koalicji, poziom jego aprobaty wzrósł znacząco, po czym obniżył się do poziomu nieco tylko wyższego niż w lipcu; dwukrotnie wzrosła liczba niezdecydowanych, liczba przeciwników utrzymuje się na poziomie zbliżonym do okresu z września, a o 10% niższym niż w lipcu; niski stopień aprobaty całkowitej (na poziomie z lipca - 10%).

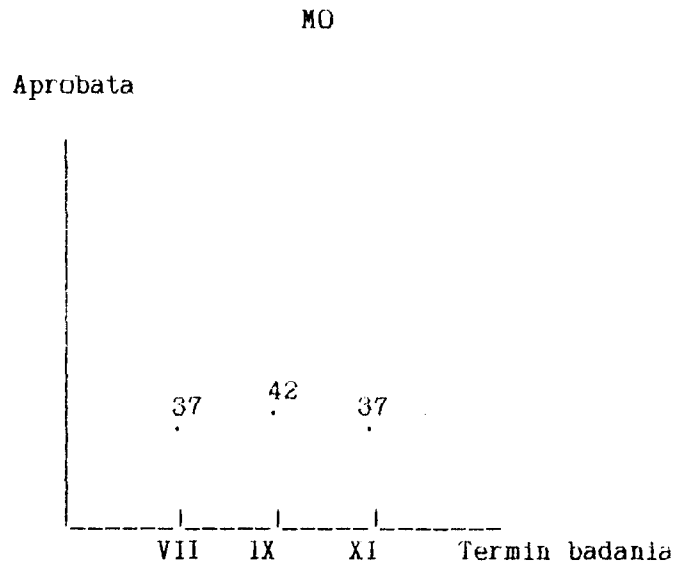
Zjednoczone Stronnictwo Ludowe - tendencje podobne jak w przypadku SD.

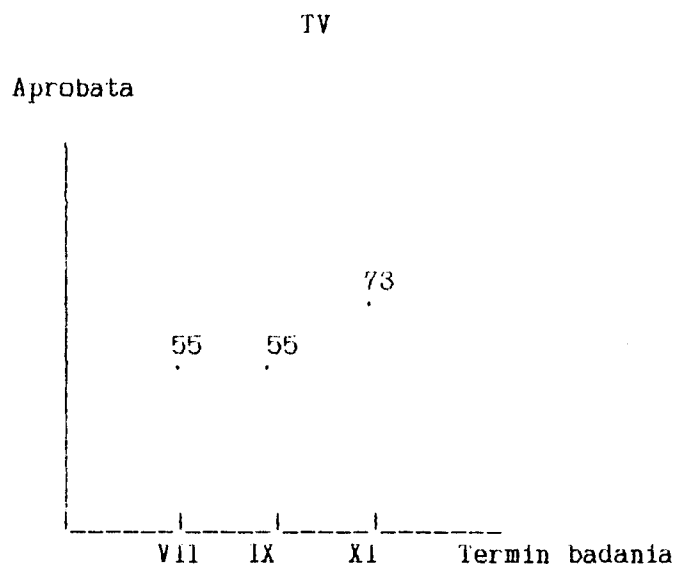
OPZZ - jego działalność akceptuje około 1/3 badanych; poziom akceptacji nieco wzrósł we wrześniu; obecnie zarysowuje się tendencja spadkowa; wzrost liczby przeciwników oraz niezdecydowanych; niski stopień aprobaty całkowitej - na poziomie z lipca - 13%.

Milicja Obywatelska - względnie stabilna aprobatą; we wrześniu jej poziom nieznacznie wzrósł, by spaść do poziomu z lipca; wzrost liczby niezdecydowanych; przeciwników mniej więcej tyle samo w każdym z trzech badań; dwukrotnie spadł wskaźnik aprobaty całkowitej (z 17 do 8%).

Telewizja - wyraźny wzrost aprobaty; obecnie na poziomie wysokim; nowi zwolennicy wywodzą się głównie z dawnych przeciwników; liczba niezdecydowanych względnie stabilna, z tendencją spadkową; wskaźnik aprobaty całkowitej na nie zmienionym poziomie.

PZPR - aprobatą bardzo niską,
z tendencją spadkową; większość
stanowili i stanowią nadal
przeciwnicy.

